

től elhatárolt urnatemetőiben történő hamvasztásos temetési rítusa.²⁸

A 2003-as ásatási szezonban a szelvény délnyugati sarkában talált ház (No. 3181) padlójáról, a tűzhelytől 20 cm-re délkeletre egy kőkoncentrációból előkerült egy ép tokos véső. Ehhez mind típusban, mind korban legközelebb a dunaújvárosi I. Koszider kincsben található véső áll,²⁹ habár a Százhalombattán előkerült darab nagyobb és robusztusabb. Hasonló véső ismert még Somogy megyéből³⁰ és talán a nagyhangosi kincsben található töredék³¹ is ehhez a típushoz tartozik. (Lásd az illusztrációt a 292. oldalon!)

Összegezve egyértelműen megállapítható, hogy a százhalombattai földvár bronzkori tell, a Koszider korban sűrűn lakott település volt. Az általunk feltárt részén viszont rétegenként más-más tevékenységeket folytattak, tehát a település belső struktúrája életének utolsó évszázada folyamán lakószintenként változott.

POROSZLAI ILDIKÓ – VICZE MAGDOLNA

358. Százhalombatta, Turul utca 49–51–53.

(Pest megye) B

2003. április 17–18-án bejelentést követően leletmentést végeztünk az építési telken található agyagos löszfalban (hrsz.: 11/2). Előkerült négy gödör, amelyek leletanyaga csont, kerámia, pattintott kőeszköz, faszén volt.

BALOGH ÉVA

359. Szeged, Kiskundorozsma, Daru-halom-dűlő I.

(Csongrád megye) Á?

Az M5 és a hozzá kapcsolódó úgynevezett M430 jelzetű tervezett autópálya nyomvonalán végzett kutatások keretében 2003. május 27. és június 13. között megelőző feltárást végeztünk a jelzett területen (26/93; M5 Nr. 61=M43/3). A terepbejárás adatok alapján középkori település maradványaira számítottunk.

A régészeti lelőhely Kiskundorozsmától ÉNy-ra, az Algyői főcsatorna mentén helyezkedik el, a Maty-ér két ága között, mindkét medertől kb. 500 m-re található.

A feltárássra kijelölt terület határait földmunkagépekkel körbeástuk. A humuszolt terület nagysága 5122 m². A lehumuszolt területen összesen 33 régészeti jelenséget találtunk. Mivel ezek mindegyike cölöplyuk volt és régészeti korhatározásra alkalmas leletet nem találtunk bennük, a kijelölt területet nem tártuk fel teljes egészében. A megkutatott terület nagysága kb. 12 000 m².

A feltárt régészeti jelenségek minden bizonnyal a lelőhelytől K-re fekvő, nagy kiterjedésű Árpád-kori település külső részeit (Kiskundorozsma, Daru-halom-dűlő II. 26/94 (M5 Nr. 62=M43/4)), valószínűleg az állatok legeltetésére használt területeit jelzik.

A feltáráson részt vett Mészáros Patrícia, Nagy Márta régészhallgató, Szeles Imre és Magyar Emil ásatási technikusk.

PALUCH TIBOR – SZALONTAI CSABA

360. Szeged, Kiskundorozsma, Daru-halom-dűlő II.

(Csongrád megye) Sza, A, Á

2003. június 5. és október 17. között megelőző feltárást végeztünk a jelzett területen (26/94; M5 Nr. 62=M43/4). A terepbejárás adatok alapján ősi- vagy népvándorlás kori, illetve középkori település maradványaira számítottunk.

A régészeti lelőhely Kiskundorozsmától ÉNy-ra helyezkedik el a Maty-ér egyik ágának Ny-i partján, a mederrel párhuzamosan futó két dombháton.

A tervezett nyomvonal mintegy 350 m hosszú, és 90 m széles területen érintette és veszélyeztette a régészeti lelőhelyet. A feltárássra kijelölt terület teljes felszínét földmunkagépekkel humuszoltuk. Az így feltárt terület nagysága 32 444 m², amelyen összesen 525 régészeti jelenséget találtunk.

Alapvetően 2 nagy korszak régészeti jelenségeit határoztuk meg. 93 db *avar kori* sírt tártunk fel. A sírok kora, a bennük talált ékszerek, lemezes övdíszek, gyöngök és kerámia alapján a közép és késő avar közti átmenetre tehető. Az egyik sírban bizánci solidust is találtunk.

A sírok tájolás ÉNy-DK, erősen É felé térnek el, de több sírt Ny-K, vagy K-Ny irányban ástak meg. A temető sírjai megközelítőleg 3 sorban helyezkednek el. A temető teljes területe és az összes sír feltártnak tekinthető. A sírokban számos érdekes sírgödör-formát, koporsót sikerült megfigyelnünk. A sírok között egy fülkesírt is feltártunk.

Lelőhelyünk másik fontos rétege egy *Árpád-kori* település volt. A Maty-ér mentén párhuzamosan elhelyezkedő településnek csak a mederre merőlegesen futó, a nyomvonal által érintett részét tudtuk feltárni; az Árpád-kori település maradványai a feltáráss teljes felületén megtalálhatók voltak. A település intenzitása és szerkezete közepes. Vermeket, földbe ásott házakat, kovácsműhelyeket, kutakat, árkokat, árokrendszereket, karámkokat, telekként értelmezhető gazdasági egységeket és

28 Fontos itt megjegyezni, hogy az általános halotthamvasztásos rítus ellenére, minden nagyobb Vátya temetőben található néhány csontvázas sír, mely az akkori társadalom valamilyen (akár pozitív, akár negatív módon) megkülönböztetett tagja lehetett (VICZE, M.: Dunaújváros-Duna-dűlő. – The Early and Middle Bronze Age cemetery of Dunaújváros-Kosziderpadlás, PhD disszertáció ELTE Régészettudományi Intézet, Budapest, 2001., 60pp). Elképzelhető, hogy a 3070-es gödörrel kapcsolatban hasonló jelenségről van szó, csupán még hangsúlyozottabb formában.

29 MOZSOLICS, A.: Bronzefunde des Karpatenbeckens. Depotfund-horizonte von Hajdúsámson und Kosziderpadlás. Budapest, 1967, 63 Taf. 46.3.

30 MOZSOLICS 1967, Taf. 38.1.

31 MOZSOLICS 1967, Taf. 31.121.

udvarokat tártunk fel. Sikerült feltárnunk a település Ny-i szélét jelző kettős árokrendszert is. Az egyenként 6–8 m széles, átlagosan 1 m mélységű árkok egymástól mintegy 10 m-re helyezkedtek el, és párhuzamosan futottak. Három Árpád-kori kút feltárását a feltörő talajvíz miatt felfüggesztettük.

A lelőhelyen feltártunk továbbá 3 vermet, melyek a szarmata korra tehetők.

A feltáráson részt vett Mészáros Patrícia, Nagy Márta, Sáty Emese, Herendi Orsolya, Földvári Anna, Benedek András, Hornok Péter, Kovács Norbert, Lukács József, Pintye Gábor, Sóskúti Kornél, Tompa György, Varga Sándor régészhallgató (SZTE), Sánta Barbara régészhallgató (ELTE), Szeles Imre, Nagy Norbert, Magyar Emil ásatási technikus.

PALUCH TIBOR – SZALONTAI CSABA

361. Szeged, Kiskundorozsma, Tóth János dombja I. (Csongrád megye) B, LT, Sza, Kk, Kú

Az M5 és a hozzá kapcsolódó úgynevezett M430 jelzetű tervezett autópálya nyomvonalán végzett megelőző feltárások keretében 2003. szeptember 4. és november 28. között megelőző feltárást végeztünk a jelzett területen (26/66; M5 Nr. 60=M43/2). A terepbejárási adatok alapján bronzkori és késő középkori település maradványaira számítottunk.

A régészeti lelőhely Kiskundorozsmától ÉNy-ra helyezkedik el, a Maty-ér egyik ágának K-i partján, a mederrel párhuzamosan futó dombháton.

A tervezett nyomvonal mintegy 250 m széles, és 200 m hosszú területen érintette és veszélyeztette a régészeti lelőhelyet. A feltárássra kijelölt terület 5,5 ha nagyságú, amelyet földmunkagépekkel humuszoltunk. Munkánk során sikerült az ismert lelőhelyek kiterjedését pontosan körülhatárolni, így nem volt szükség arra, hogy a kijelölt teljes felületet megkutassuk.

A feltárt terület nagysága 33 519 m². A lehumuszolt felületen összesen 379 régészeti jelenséget találtunk és tártunk fel, melyek több korszakba sorolhatók.

A kora bronzkort néhány településjelenség képviselte, ezek mind gödrök voltak. A bennük talált leletek között belsődíszes táltöredéket is találtunk. Néhány vermünk a bronzkor késői szakaszára, valószínűleg a Gáva kultúrára keltezhető.

Feltárt gödreink egy részében *keltákra* jellemző, korongolt kerámiát is találtunk.

Az őskori településjelenségek mellett egy kiscsaládi szarmata temetőt is sikerült feltárnunk. Néhány sír volt körárkos temetkezés, egy árok nélküli sír volt, két másik sírt pedig a feltárt körárkokban találtunk meg. A sírok mindegyike rabolatlan, és többségük bolygatatlan. A feltárt mellékletek alapján gazdag középréteg kis családjának temetőjét sikerült teljes egészében feltárnunk.

A nyomvonal által érintett területen egy *késő középkori-kora újkori* település számos maradványát –

nagyméretű vermeteket, karámokat, gazdasági egységeket, földbe süllyesztett házakat – sikerült feltárnunk.

A feltáráson részt vett Mészáros Patrícia, Nagy Márta, Sáty Emese, Benedek András, Lukács József, Scholcz Róbert, Sóskúti Kornél, Tompa György, Varga Sándor régészhallgató (SZTE), Sánta Barbara régészhallgató (ELTE), Szeles Imre, Nagy Norbert, Magyar Emil ásatási technikus.

PALUCH TIBOR – SZALONTAI CSABA

362. Szeged, Kiskundorozsma, Tóth János dombja II. (Csongrád megye) Sza

2003. november 17. és november 28. között megelőző feltárást végeztünk a jelzett területen (26/92; M5 Nr. 59=M43/1). A terepbejárási adatok alapján középkori település maradványaira számítottunk.

A régészeti lelőhely Kiskundorozsmától ÉNy-ra helyezkedik el, a Maty-ér egyik ágának Ny-i partján, a mederrel párhuzamosan futó dombháton. A lelőhely az úgynevezett Szeged-Északi csomópont területén helyezkedik el. A feltárássra kijelölt terület 150×150 m.

A kijelölt terület széleit földmunkagépekkel humuszoltuk. Régészeti jelenséget csak a terület D-i széle mentén találtunk, és ezek alapján azt feltételezzük, hogy a lelőhely nem K-i irányban, azaz a Maty-ér felé terjed, hanem valószínűleg azzal párhuzamosan az M5 autópálya nyomvonalán D felé halad tovább. A 2003. évi ásatás célja a lelőhely létének igazolása volt, annak érdekében, hogy meghatározzuk a 2004. évben folytatódó megelőző feltárás területét.

A kijelölt terület mentén nyitott szelvények összfelülete 4952 m². A lehumuszolt felületen 10 régészeti jelenséget találtunk. Ezek mindegyike szarmata kori verem. Az egyik gödörben terra sigillata töredékeket is találtunk.

A feltáráson részt vett Nagy Márta és Scholcz Róbert régészhallgató (SZTE).

PALUCH TIBOR – SZALONTAI CSABA

363. Szeged, Kiskundorozsma, 26/60 számú lelőhely

(Csongrád megye) B, Sza

A lelőhelyen (M5 31.) az M5 autópálya nyomvonala Csongrád megyei szakaszának feltárása során, a kisajátítás üteméhez alkalmazkodva, több részletben végeztünk feltárást 1998–2000 között, D-ről É felé haladva. 2003-ban június 10. és 26. között dolgoztunk a lelőhely nyomvonalba eső részének É-i szélén, a feltárt terület nagysága 1500 m² volt. Összesen 31 objektum (gödör) került elő, amelyek a korábbi években feltárt jelenségekhez hasonlóan a bronzkori halomsíros kultúra időszakából és a szarmata korból származnak. Így összességében a feltárt terület nagysága 9450 m²-re, az előkerült objektumok száma 325-re emelkedett. A lelőhely nyomvonalba eső része teljesen feltárt, egyik irányban sem folytatódik.

BENDE LÍVIA – LŐRINCZY GÁBOR